

Вінницька О. А.,
канд. екон. наук, доцент,
доцент кафедри фінансів,
банківської справа та страхування
Уманський національний університет
м. Умань

ПРОЗОРІСТЬ БЮДЖЕТІВ ГРОМАД ЧЕРЕЗ «Є-DATA» ЯК ЧИННИК ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

У сучасних умовах трансформації економіки України та зростання безпекових викликів особливого значення набуває забезпечення економічної безпеки держави. Однією з її ключових складових є ефективно та прозоре управління публічними фінансами, зокрема на рівні територіальних громад. Саме на цьому рівні формуються передумови для сталого розвитку, підвищення добробуту населення та зміцнення фінансової стійкості держави в цілому.

Важливим інструментом забезпечення прозорості бюджетних процесів в Україні є платформа «Є-data», яка функціонує як державна інформаційно-аналітична система відкритих фінансів. Її створення є частиною реалізації державної політики цифровізації та відкритості публічного сектору, спрямованої на підвищення підзвітності органів влади та формування довіри громадян до бюджетних процесів [1].

Прозорість бюджетів територіальних громад є важливим чинником економічної безпеки, оскільки вона дозволяє мінімізувати ризики неефективного використання коштів, корупційних зловживань та фінансових втрат [3]. У цьому контексті платформа «Є-data» виконує не лише інформаційну, але й превентивну функцію, створюючи умови для постійного моніторингу фінансових операцій та підвищення дисципліни у сфері публічних фінансів.

Особливе значення має інтеграція платформи «Є-data» з системою електронних закупівель ProZorro, що забезпечує комплексну прозорість фінансових потоків. Такий підхід дозволяє відстежувати повний цикл використання бюджетних коштів – від планування закупівлі до фактичної оплати. У результаті знижується рівень інформаційної асиметрії та посилюється контроль за ефективністю витрачання ресурсів [3].

Функціональна структура платформи «Є-data» включає низку модулів, які мають безпосереднє значення для забезпечення прозорості бюджетів громад. Зокрема, модуль Open Budget надає інформацію про планування та виконання бюджетів, що дозволяє оцінювати відповідність між затвердженими показниками та фактичними витратами. Це є важливим інструментом для виявлення відхилень та підвищення ефективності бюджетного планування.

Модуль Spending забезпечує доступ до детальної інформації про транзакції з використанням публічних коштів. Для територіальних громад це означає можливість відкритого контролю за витратами місцевих бюджетів, що значно знижує ризики нецільового використання ресурсів. В умовах децентралізації це

набуває особливого значення, оскільки громади отримали більшу фінансову автономію.

Аналітичний інструмент Boost-аналіз відкриває можливості для порівняльного оцінювання фінансової ефективності громад. Завдяки цьому органи місцевого самоврядування можуть здійснювати бенчмаркінг, визначати сильні та слабкі сторони фінансового управління та приймати обґрунтовані управлінські рішення. Це сприяє підвищенню конкурентоспроможності територіальних громад та їх фінансової спроможності [4].

Важливим інструментом підвищення доступності бюджетної інформації є «Віджет бюджету», який дозволяє інтегрувати ключові фінансові показники безпосередньо на офіційні вебресурси громад. Це сприяє підвищенню рівня фінансової грамотності населення та активізації участі громадян у процесах контролю за використанням бюджетних коштів.

Аналіз функціонування платформи «Є-data» свідчить про перехід від формальної відкритості даних до їх практичного використання. Якщо раніше прозорість обмежувалася лише оприлюдненням інформації, то сьогодні вона передбачає створення зручних інструментів для її аналізу та інтерпретації. Це є важливим кроком у напрямі формування ефективної системи публічного фінансового управління.

З точки зору економічної безпеки, прозорість бюджетів громад сприяє підвищенню ефективності використання ресурсів, зменшенню фінансових ризиків та зміцненню фінансової дисципліни. Вона також створює передумови для залучення інвестицій, оскільки відкритість фінансової інформації підвищує рівень довіри з боку інвесторів.

Крім того, прозорість бюджетних процесів є важливим елементом демократичного розвитку суспільства. Вона забезпечує можливість громадського контролю, сприяє формуванню активної громадянської позиції та підвищує рівень відповідальності органів влади.

Таким чином, платформа «Є-data» відіграє ключову роль у забезпеченні прозорості бюджетів територіальних громад та виступає важливим інструментом зміцнення економічної безпеки України. Її подальший розвиток має бути спрямований на вдосконалення функціональних можливостей, розширення інтеграції з іншими державними системами та підвищення зручності використання для широкого кола користувачів.

У перспективі це дозволить не лише підвищити ефективність управління публічними фінансами, але й забезпечити сталий економічний розвиток територіальних громад як важливої складової національної безпеки держави.

Список використаних джерел

1. Є-data - Платформа публічних фінансів. URL: <https://edata.gov.ua/>
2. Вінницька О. А., Чвертко Л. А. Діджиталізація місцевого самоврядування. Україна у світових глобалізаційних процесах: культура, економіка, суспільство: тези доповідей Міжнар. наук.-практ. конф., Київ, 23-24 березня 2023 р. / М-во освіти і науки України; Київ. ун-т культури, Київ. нац. ун-т культури і мистецтв. Київ : Вид. центр КНУКіМ, 2023, Част. 4. С. 20-23

3. Як Prozorro та Є-Data допомагало робити бюджет прозорим: дивіться у «Хроніках відкритих даних. PROZORRO ІНФОБОКС. URL: <https://infobox.prozorro.org/articles/yak-prozorro-ta-ye-data-dopomagalo-robity-byudzheth-prozorim-divitsya-u-hronikah-vidkritih-danil>

4. Цифрова трансформація громад: інструменти та рішення. Всеукраїнська Асоціація ОТГ. URL: <https://hromady.org/cifrova-transformaciya-gromad-instrumenti-ta-rishennya/>

Власюк О. С.,
д.е.н., професор,
Національний інститут стратегічних досліджень
Березівський Я. П.,
к.е.н., доцент,
Львівський національний університет ветеринарної
медицини та біотехнологій імені Степана Ґжицького

ІННОВАЦІЙНО-ТЕХНОЛОГІЧНИЙ РОЗВИТОК ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД В СИСТЕМІ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

За нинішньої критично складної ситуації повномасштабної війни та формування засад повоєнного відновлення України особливої ваги набуває проблема забезпечення національної безпеки на всіх рівнях управління. Територіальні громади як базова ланка адміністративно-територіального устрою відіграють ключову роль у підтримці стійкості держави, збереженні соціально-економічної стабільності та забезпеченні життєдіяльності населення. У цьому контексті інноваційно-технологічний розвиток громад слід розглядати, по-перше, як фактор економічного зростання, а, по-друге, важливий інструмент зміцнення національної безпеки, підвищення адаптивності до кризових викликів і зниження вразливості до зовнішніх і внутрішніх загроз [1,с.118-122].

Сучасні виклики, зокрема військова агресія, кіберзагрози, енергетична нестабільність, руйнування інфраструктури та демографічні дисбаланси, зумовлюють необхідність переходу до нової моделі розвитку територіальних громад з широким впровадженням інноваційних технологій, цифровізацією управління та розвитком людського потенціалу. Саме інноваційно-технологічна складова здатна забезпечити ефективне функціонування громад навіть в умовах обмежених ресурсів і підвищених ризиків.

Інноваційно-технологічний розвиток територіальних громад доцільно розглядати як процес системного впровадження нових знань, технологій, організаційних рішень та управлінських підходів, спрямованих на підвищення ефективності використання ресурсів, якості життя населення та конкурентоспроможності територій. Йдеться безпосередньо про технологічні інновації (цифрові платформи, автоматизація, smart-рішення), але й про інституційні зміни, розвиток підприємництва, формування інноваційної екосистеми. При тому, провідними компонентами такого розвитку доцільно вважати: